

ДОСТУПНОСТ ЕЛЕКТРОНСКИХ ИЗВОРА ИНФОРМАЦИЈА У БИБЛИОТЕЦИ ТЕХНОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА *

Гордана Петронијевић
Технолошки факултет - Лесковац - Универзитет у Нишу

Сажетак

У овом раду биће описан пут који је Библиотека Технолошког факултета у Лесковцу прешла до првих резултата виртуалне библиотеке. Библиотека је почела са формирањем библиографске електронске базе података 1995. године користећи најпре БИБЛИО програм у DOS верзији, да би 2001. године прешла на WINDOWS верзију. Осим локалне базе података Технолошког факултета, у Библиотеци се користе и секундарни библиографске извори на CD-ROM-у, као и референсне публикације, нпр. електронски речници. Интернет се користи од 2001. године, пре свега за задатке међубиблиотечке позајмице, али и за обogaћивање фонда документима у пуном тексту преузетим из електронских часописа. Библиотека има приступ и базама података Idealibrary и Emerald. Поседује и два електронска програма за учење енглеског језика.

Кључне речи: библиографске базе података, Интернет, електронски часописи, документи у пуном тексту, CD-ROM, факултетске библиотеке,

AVAILABILITY OF ELECTRONIC RESOURCES IN LIBRARY OF THE FACULTY OF TECHNOLOGY

Gordana Petronjević
Faculty of Technology, Leskovac - University of Niš

Abstract

This paper describes difficulties that Library at Faculty of Technology – Leskovac has overcome from early beginnings toward its final goal – a virtual library. The Library started formation of an electronic database in 1995. The Library used BIBLIO, a CDS/ISIS program in DOS version, at the beginning, and turned into WINDOWS version in 2001. Besides local database (belonging to Faculty of Technology) the Library used secondary library sources (located on CD-ROMs) and electronic dictionaries. In 2001 the Library was connected to the Internet, which allowed e-mail communications, interlibrary loans as well as downloading of abstracts and full papers from electronic journals. In the same time, the Library has an access to Idealibrary and Emerald databases. The Library has two its own programs for learning of English.

Key words: bibliographic databases, Internet, electronic journals, full text documents, CD-ROM, academic libraries

УВОД

Овде ће бити описан рад мале факултетске библиотеке, која својим радом настоји да корисницима обезбеди задовољавајуће услове за нормалан наставно-научни рад.

Библиотека Технолошког факултета поседује релативно скроман фонд: 3847 монографских публикација међу којима су докторске и магистарске дисертације одбрањене на Технолошком факултету, затим 1.021 дипломски рад, око 250 наслова периодике, затим збирка свих општих аката факултета и Записника свих наставно-научних већа, као и Записника свих Катедри на факултету. Више од половине фонда ове библиотеке је набављено путем поклона, донација и обавезног примерка. До 1995. године, Библиотека је имала само лисне каталоге - абецедни, стручни и предметни за монографске публикације и дипломске радове, као и лисне каталоге за периодику - абецедни по наслову и стручни.

Средином 1995. године Библиотека Технолошког факултета у Лесковцу почела је са аутоматском обрадом података, радећи најпре са верзијом програма БИБЛИО CDS/ISIS у DOS-у. Почетак је био тежак: коришћен је рачунар рачунарског центра (у згради на другој локацији) и радио је само по један библиотекар два часа дневно. Такав начин рада омогућавао је тада да се библиотекар, пре свега, обучавају, на пример, за уношење података, коришћење Е-mail-а, претраживање локалне базе и претраживање база других библиотека користећи Telnet и JUPAC. По пресељењу у нову зграду фебруара месеца 2001. године,

* Рад је изложен на Стручном скупу Коришћење електронских извора информација, одржаном у оквиру Осме скупштине Заједнице библиотека универзитета у Србији, 26. септембра 2002. године у Народној библиотеци Србије у Београду.

Библиотека је добила рачунар PC 586 /133 MHz/32 MB, а јуна месеца још један PC 586. Оба рачунара прикључена су на ИНТЕРНЕТ. Упоредо са набавком другог рачунара набављена је WINDOWS верзија програма БИБЛИО CDS/ISIS.Највећа предност WINDOWS верзије програма БИБЛИО CDS/ISIS над ДОС верзијом је у томе што су се истовремено могли преузимати документи са ИНТЕРНЕТ-а и уносити подаци у локалну базу или/и претраживати локална база за кориснике.

БИБЛИОТЕКА ТЕХНОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА ДАНАС

Библиотека Технолошког факултета ради сваког дана од 7³⁰ до 20 часова са по једним библиотекарком у смени.

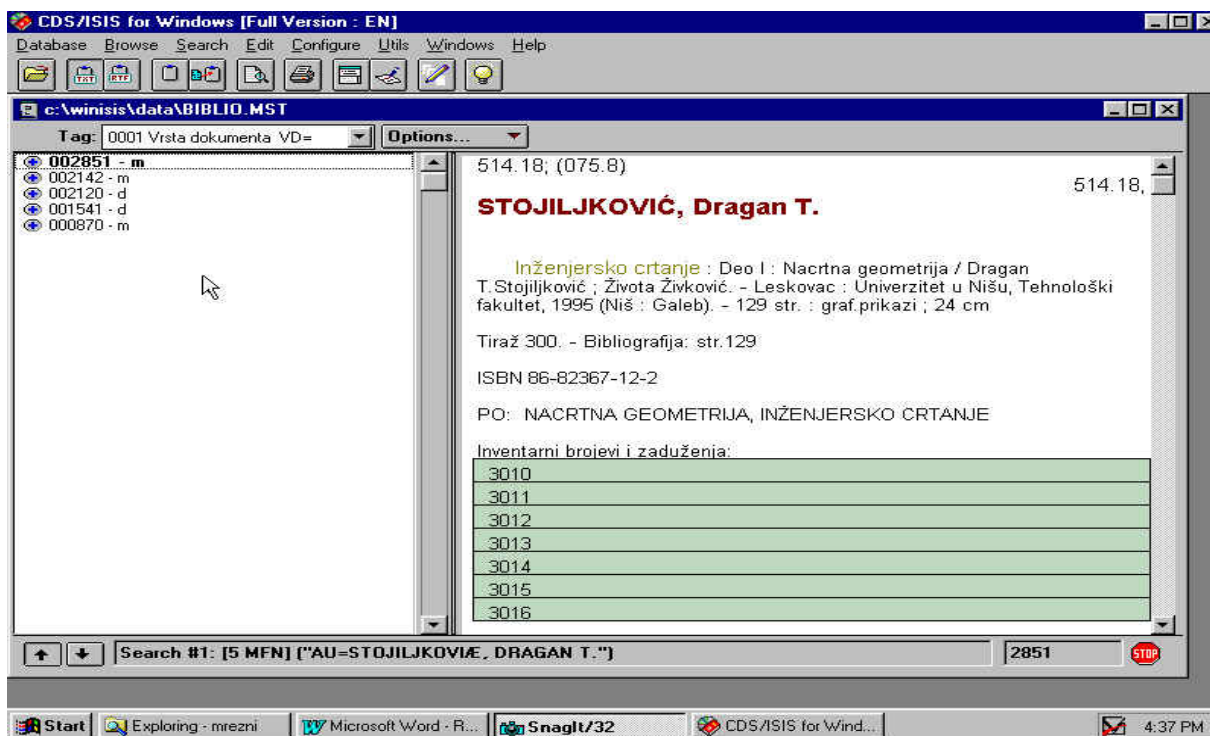
Има сталне кориснике - наставници, сарадници, студенти, ваннаставни радници, као и привремене кориснике - матуранти, студенти других факултета, запослени у другим институцијама универзитета и др.. Свим корисницима је доступан целокупан фонд библиотеке, једино, према важећем Правилнику Библиотеке, привремени корисници могу користити библиотечки фонд само у њеним просторијама.

Осим класичног приступа библиотечком фонду преко лисних каталога - **абecedног, стручног и предметног за монографије и дипломске радове, а за серијске публикације - абecedног по наслову и стручног каталога**, Библиотека поседује читаоницу са 24 места. У њој корисници имају слободан приступ реферативним публикацијама Chemical Abstracts, Biological Abstracts, Chemisches Zentralblatt, Реферативниј журнал - за ретроспективно претраживање. Они су углавном набављени поклоном, старијих су годишта и непотпуни, али су важни у едукацији корисника: имају практичну примену при упознавању студената са секундарним изворима информација и њиховом применом при изради пројектних задатака и дипломских радова.

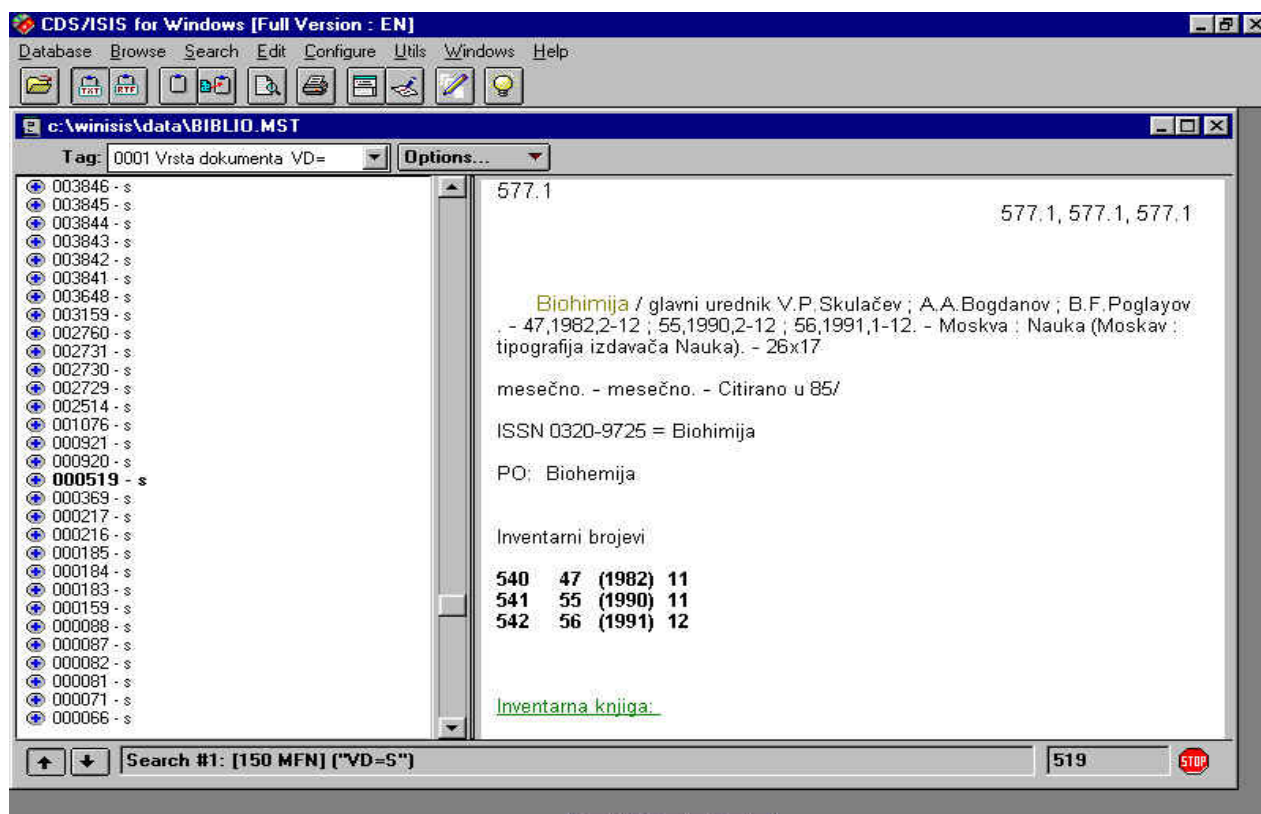
Да би побољшала свој рад и убрзала приступ информацијама, Библиотека Факултета је почела са применом информационе технологије у стварању и коришћењу информација (аутоматска обрада података, CD-ROM-ови, Интернет).

Прва фаза је обухватила аутоматску обраду података и формирање локалне базе података библиотечног фонда Факултета. До сада је обрађено око 80 % од укупног библиотечног фонда и то:

- целокупан фонд монографских публикација (потпун библиографски опис) - Слика 1;

Слика 1

Слика 2

- целокупан фонд серијских публикација набављаних континуирано (потпун библиографски опис) - пример Слика 2;
- целокупан фонд дипломских радова (потпун библиографски опис);
- аналитика свих радова у набављеним часописима од 1995. год па до данас (потпун библиографски опис са сажетком, уколико га има у часопису) - пример Слика 3.
- радови из електронских часописа набављени путем ИНТЕРНЕТ-а и снимљених на CD-ROM-у (потпун библиографски опис са сажетком). Овај део библиотечког фонда није у потпуности представљен записима у бази будући да формирање овог дела базе захтева већи труд. Да би овај део могао бити реализован, библиографски подаци и сажетак рада морају се меморисати као HTML документ. Ако је рад сачуван као датотека у формату PDF, његов сажетак је потребно посебно довући и снимити као HTML документ. Затим тај HTML документ треба превести у Word документ и тек онда га копирати у локалну БИБЛИО базу.

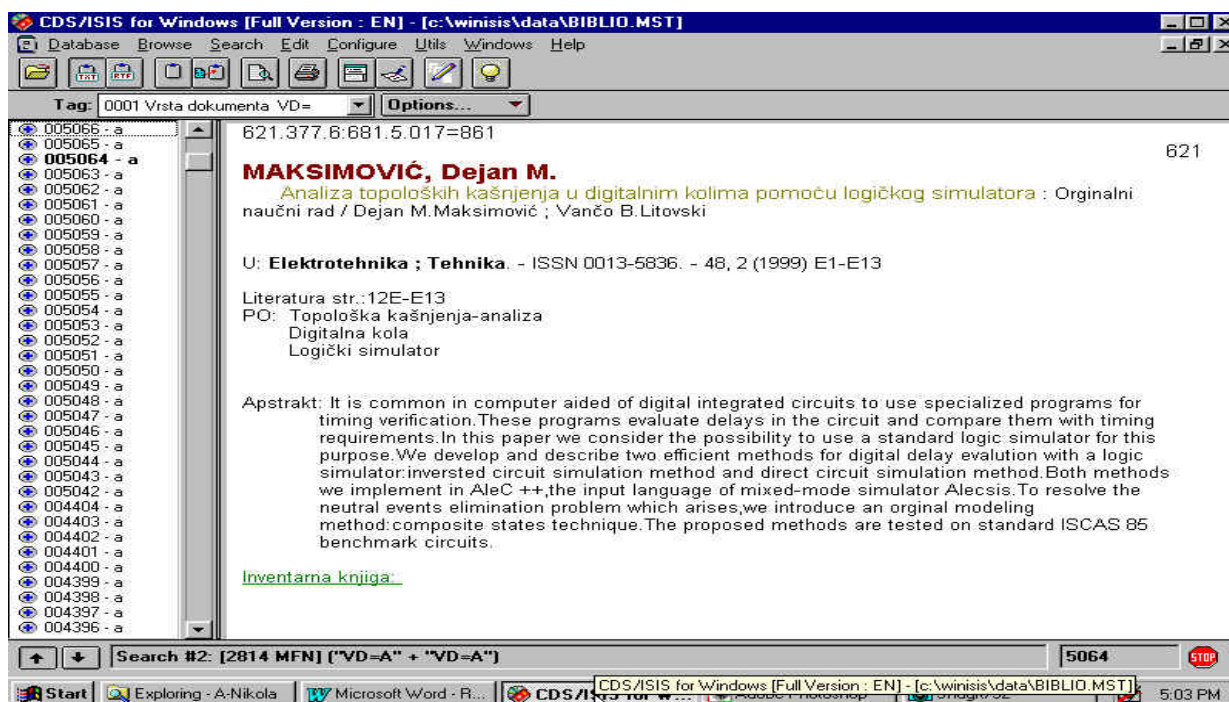
Претраживање локалне базе је могуће по следећим параметрима: **врсти документа, аутору, наслову рада, наслову изворног документа, кључним речима, предметним одредницама, ISBN-у, ISSN-у, години издавања и др.**

Осим локалне библиографске базе библиотечког фонда, Библиотека Технолошког факултета има и следеће базе података на CD-ROM-овима:

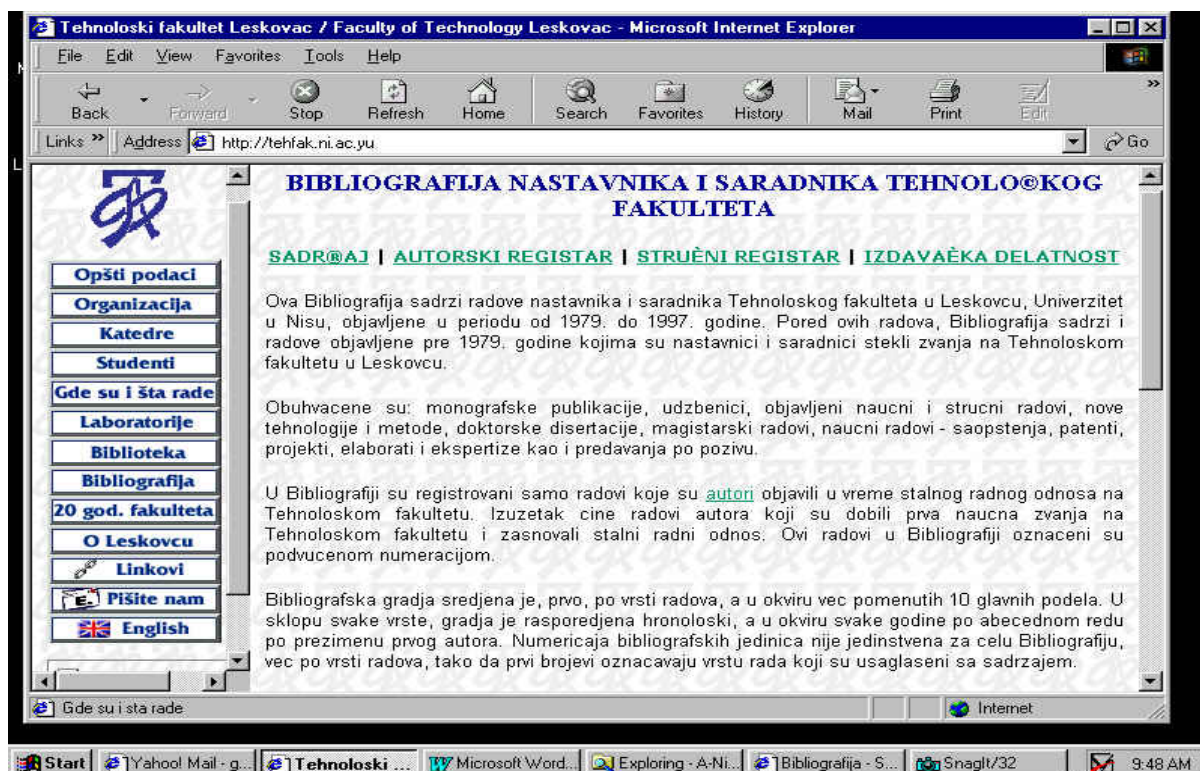
- **Color index CD-ROM 2nd Issue, code P56B - 9 томова;**
- **CD-ROM-ромови са електронским часописима преузетих са ИНТЕРНЕТА.**

Због лошег материјалног стања, Библиотека није у могућности да за своје кориснике набави иностране часописе у штампаној форми. Зато је изнашла нову могућност, искористила је бесплатне електронске часописе на Интернету и обогатила свој фонд са око 20 годишта иностраних часописа који су релевантни за

потребе својих кориснике. Тако је формирала локалну базу електронских иностраних часописа снимљених на CD-ROM-овима.

Слика 3

Слика 4

На компакт дисковима поседује и следеће референсне публикације:

1. Енциклопедије
- **Microsoft Encarta Encyclopedia 2002** и
- **BRITANNICA**;
2. Речници:
- Енглески - **Мортон Бенсон и YU-речник** енглеског језика;
3. Програми за учење језика:
1. Асимил - Енглески и 2. Енглески за три месеца . - Научна књига, Београд.

У Библиотеци се, на Интернету, активно користе базе података **IDEALibrary** и **EMERALD** (са бесплатним приступом на 24 часописа).

Библиотека ствара "**Библиографију радова наставника и сарадника Технолошког факултета**" у електронском облику. Библиографија се налази на сајту Технолошког факултета у Лесковцу на URL - адреси <http://tehfak.ni.ac.yu> (160.99.91.13), рађеном за 20 година рада Факултета - Слика 4.

Зборник радова Технолошког факултета у Лесковцу. - ISSN 0352-6542. Од 2002. године, поред штампане форме, излази и у електронском облику на CD-ROM-у.

У припреми је **електронски каталог** издавачке делатности Технолошког факултета - Лесковац.

БУДУЋНОСТ БИБЛИОТЕКЕ: ЈАВНИ ОНЛАЈН ПРИСТУП СВИМ ЕЛЕКТРОНСКИМ ИЗВОРИМА

У сарадњи са Народном библиотеком Србије, уз консултантску помоћ мр Биљане Косановић, Библиотека Технолошког факултета у Лесковцу, као главни носилац посла, планира да своје локалне електронске базе података преточи у онлајн каталог Библиотеке и на тај начин све своје изворе учини доступним за кориснике преко Интернета. За сада је за Библиотеку предвиђено једино место у оквиру сајта Технолошког факултета (Слика 5).

Слика 5

ЛИТЕРАТУРА

1. Стела Филипи-Матутиновић, Електронске публикације, предавања.
2. Косановић Биљана, Поповић Нада и Букумировић Србислав, БИБЛИО, Програм за аутоматизацију библиотечког пословања, Народна библиотека Србије, Београд, 1977.
3. Биљана Косановић, Марија Митровић, Вера Прокић: База података фонда Технолошког факултета Универзитета у Новом саду на Интернету. Инфотека. - Београд, 2(2001)1-2. стр. 121-125.